

Schaapskooien en hun bezitters.

Nog tot in de twintigste eeuw hebben er in de Peel talrijke schaapskooien gestaan. Ze werden daar neergezet door boeren die over een met een herder rondtrekkende schaapskudde beschikten. Voor de bouw van zulke onderkomens was vergunning nodig van de gemeente tot wier grondgebied betrokken Peelgedeelte behoorde. In de Venrayse gemeentearchieven vindt men dan ook talrijke raadsbesluiten die op de bouw van een schaapskooi betrekking hebben. Volgens officiële tellingen hebben tussen 1800 en 1910 hebben in de Peel onder de gemeente Venray ruim 60 schaapskooien gelegen.

De schaapskooien waren oorspronkelijk voornamelijk uit houten onderdelen opgebouwd. Het dak was van riet of stro. De wanden bestonden uit gevlochten en gespleten rechte takken die met leem en kalk gedicht waren. In een kring rondom de kooi waren grove dennen gepoot, die haar met hun overhangende pluimen moesten beschermen tegen de woedende wind die in de herfst en het voorjaar over de kale vlakte joeg. Door die groepjes dennen kon men de kooien uren ver zien.

Dat men zich al vóór 1800 op de schapenhandel toelagde is niet verwonderlijk: de boeren wier boerderijen het kortst bij de Peel lagen, hielden grote kudden schapen. Zij huurden een scheper of schaapsherder die met de kudde de Peel introk, de zieke schapen zelf van rotkreupel en andere ziekten genas en met zijn trouwe hond de schapen op goede gronden bracht en ze bijeenhield.

De scheper kreeg behalve zijn loon nog het recht om een paar schapen en lammeren voor zichzelf te houden. Bovendien mocht hij vaak een zwart schaap voor de wol houden: de meeste schepers sleten in de eenzaamheid hun tijd met kousenbreien en de zwarte wol hoefde dan niet meer geverfd te worden.

Wie zich een of meerdere schaapskooien kon permitteren, stelde als schaapsboer meer voor dan de andere. Vaak bewoonden deze families ook de grotere boerderijen (hier meestal 'plátsen' genoemd) en vaak waren zij ook door familiebanden met elkaar verbonden.

Het is niet toevallig dat sommigen van deze families zich in het begin van de 19-de eeuw naast de schaaphouderij zijn gaan toeleggen op de schapenhandel en deel hebben uitgemaakt van diverse Venrayse Schaapscompagnieën. Behalve een misschien wat grotere mate van ondernemingszin hadden zij ook een hogere welstand en daarmee de financiële middelen om een handel van uiteindelijk internationale afmetingen op te bouwen.

De namen van sommige van deze families zijn verbonden aan staatse (=imposante) boerenplaatsen, waarvan een aantal – zij het verbouwd of aangepast – nog altijd bestaat. Een van die hofsteden is Stienepláts in Merselo (Grootdorp 85). Op 19 april 1725 werd Laurens Claessens met enkele andere boeren van Merselo veroordeeld tot een boete van een goldgulden en de kosten van het geding, omdat de schut (veldwachter) had geconstateerd, dat zij hun schapen te vroeg op de gemeentelijke broeken hadden gehouden. Op Stienepláts woonden dus schaapsboeren. Laurens Claessens is later nog verschillende malen voor hetzelfde delict veroordeeld.

Volgende keer gaan we nog verder in op de Stienepláts en enkele andere hofsteden.

Activiteiten in de komende tijd:

In september zal op de locatie waar de bouw van de schaapskooi/infocentrum en de boerenschans gedacht is het drijven van schapen gedemonstreerd worden. Natuurlijk wordt er dan ook informatie over de plannen van de stichting Loobek verstrekt. Datum en overige informatie volgen te zijner tijd.